

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam-ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
 Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segédszerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér I.**
 Egyes számok kaphatók: a dohánytársaságban.

Tanítóink helyzete.

II.

A legfőbb és legéletbevágóbb indok, mely tanítóinkat a távozásra indítja, a szegényes anyagi dotáció. 1876 ig kilenc iz ben emelte szab. kir. városunk a tanítói kar fizetését, mindig szem előtt tartván a súlyosabbá vált megélhetési viszonyokat. 1876. óta, tehát huszonnyolc esztendőn keresztül egyetlenegyszer sem történt javítás a tanítói kar fizetésében. Pedig azóta nagyot fordult az idők kereke s az élet-szükségleteknek beszerzési ára, ruhaneműek, tüzelőanyag stb. ára huszonnyolc hosszú esztendő alatt majdnem mégegyszer akkorára emelkedett s hogy ez tényleg így van, igazolja az a körülmény, hogy a városnak ugyszólván minden tisztviselője részesült azóta nem is egyszeri, hanem ismételt fizetés emelésben s csak egyedül a tanítói kar maradt a régi, a hetvenes évek viszonyaihoz alkalmazott szerény fizetés kereteiben. S meg van ma az a különös helyzet, hogy nincs városunknak olyan tisztviselője, a ki anyagi dotáció tekintetében egy fehérvári tanítóval cserélne s a kinek alapfizetése oly lassan emelkednék, mint a hogyan a tanítóké emelkedik.

A városi, megyei és állami alkalma-

zottak helyzete még előnyösebb, a mi tanítóinkéhoz képest. Egy csendőraltszít, a kitél elemi iskolai előtanulmányokat követelnek meg, a legmagasabb fokon 2000 korona alapfizetést kap, a vasúti kezelő altszít 3200 koronáig emelkedhetik, míg a mi tanítóink legjobb esetben 2000 koronáig emelkedhetnek s azt is csak akkor érik el, ha szolgálatuk 40 évig tartott.

Igaz — felelhetné erre bárki — hogy a mi tanítóink ilyen helyzetben vannak, de a vidéki tanítók még szerényebb viszonyok közt leledzenek. Nem egészen áll így a dolog. A falusi tanítónak van lakása, hozzá kertje, földje, a mi az életviszonyokat nemcsak tetemesen megkönnyíti, hanem ugyszólván teljesen kielégíti, míg a városi tanító az utolsó fillér áruért a piacra vagy a boltba kénytelen menni. A vidéki tanítónak van tűzfája, a mi óriási különbséget tesz a kiadásban. Végül a falusi tanítóra nem ró a társadalom anyai terhet, mint a városira ruházat, a társas élet követelményei anyai igényt támasztanak a városban, a mit ily csekély fizetés mellett rendesen csak adósságesinálással lehet pótolni. Ez azonban egyértelmű az existenciának lassu elsorvasásával.

Évek óta figyelemmel kísérjük tanítóink helyzetét s szomorú tapasztalatok

utján mondhatjuk, hogy különösen a két évi ideiglenesség illetőleg a rendes alapfizetésnek éveken keresztül való csonkassága rendesen adósságba keveri a tanítót. S mivel későbbi rendes jövedelmei is csupán jó beosztás mellett képesek őt megtartani azon a magaslaton, a melyet a társadalom s a velejáró igények tőle megkövetelnek. A rosszabb esetben — kivéve, ha egy pénzbellel szerencsés házasság segít a megfeneklett szekéren — az adósság nemcsak nem csökken, de folyton emelkedik s ólomsúlylyal nehezedik a tanító munkásságára, ambiciójára s a szellemnek tanításnál föltétlenül szükséges szabad szárnyalására.

Ha most már figyelembe vesszük azokat a viszonyokat, melyben más városok tanítói a miénkéhez képest vannak, Székesfehérvár helyzetét messze mögötté látjuk a hasonló, sőt gyakran kisebb városok viszonyainál is. Hozzájuk viszonyítva a mi tanítóink valóban mostoha gyermekei az ő városnak. Így Kassa városa, mely népesség tekintetében legközelebb áll városunkhoz, 1400 kor. kezdő fizetést, 10 évenkiut 200 kor. fizetésemelést, rendes korpótlékok, 480 kor. laktört. biztosít tanítóinak. Ugyancsak 1400 kor. kezdőfizetéssel javadalmazza tanítóit Szombathely és Ko-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Szellemek.

Sőt kezdetben kijelentéseik telve vannak a legnagyobb vallásosságot mutató mondásokkal, igaz ugyan, hogy leginkább csak olyan általános emberi igazságokat mondogatnak, amik minden vallásban foglaltaknak, de nem ritkán, főlcg a keresztény és a hitű zsidó spirituálisokat határozott keresztény, illetve zsidó hit- és erkölcsstani tanításokkal vakítják el.

— Csakugyan, egy párszor már hallottam tőlük olyan jámbor, pietisztikus kijelentéseket, — mondotta Flóra.

— Ha amitől Isten óvjon — folytatod a szelmidézést, akkor hallsz majd egyebeket is. De ne folytasd, édesem, ne folytasdátok, drágáim. Jól mondta a multkor a plebános ur: veszedelmes játék a tüzzel!

Szegény jó leány azonban hiába beszélt, hiába használta föl minden rábeszélő tehetségét. Flórán nem fogott semmit, Mariska is csak annál kíváncsibb lett.

A két utóbbi együtt ment haza. Utközben kieszkelték, hogyan gyűlhetnének egyszer össze

egy szeánzra. Most is szerettek volna egyet tartani a postáséknál, de Niklayék miatt nem teheték. Abban egyeztek meg tehát, hogy Flóra a nevenapja vigiliáján uszonnára hívja meg a leányokat, természetesen Jankát is. Addig vagy megpuhítják Jankát, hogy részt vegyen a szellemidézésben, legalább passzív részt; vagy ha nem lehet rávenni, megvárják, míg elmegy. S mivel ott lesz Flórának két pesti barátja is, hát tarthatnak majd egy szeánst. Ambár, mint Flóra mondotta, akár ketten is magtartanak, de Mariska nem mert belemenni, félt, hogy valami borzasztó, vagy tulizgató jelenet lesz s akkor jobb, ha többen vannak, nem fél ugy.

Mariska az új tapasztalatok reményétől egészen felvidult, szinte virágos jövedve lett. Anyja örült ennek s biztatta is leányát, hogy csak bátran vegyen részt a szeánstokban. Szerencsétlen anya arra gondolt, hogy gyermeke testileg egészséges legyen s mivel ugy látta, hogy a közelgő szeánst szinte új életet varázsol Mariskába, nem törődött azzal, hogy mi lesz a gyermeke lelkével.

Végre elérkezett a várva-várt nap.

III.

Az uszonna pompásan folyt le; Flóra és két pesti barátja rendkívül szeretetreméltó házi kisasszonyok voltak. Janka, kinek halvány sej-

telme sem volt az uszonna céljáról, igen jövedvően mulatott; Jankát meg szinte bámulták, olyan vidám és kedves volt. Uszonna után befutkározták a parkot, megnézték a kastélyt; csak a szürkület és a szitálni kezdő eső vetette őket haza, a fehér leányszobába.

Az eső mind erősebben hullott, közben a szél is feltámadt s verte a cseppeket az ablakokhoz. Egészen beestéledt.

A leányokon némi komolyság vett erőt: kifáradtak a jó kedvben, meg a megromlott idő is hatással volt kedélyükre.

Az ablaktáblákat betették, a kandallóban tüzet gyújtottak s körülülték. A kéményben sivatani kézgett a szél és zörgette az ablakokat.

Alice, Neuberger pesti bankár leánya, a ki a másik vendéggel együtt be volt avatva Flóra tervébe, felhasználta az alkalmat, hogy megpendtse a hurt és halkán szólt:

— Mintha szellemek járnának a kéménybe!

— Idézünk szellemeket! kiáltott föl Olga,

Klein Adolf udvari szállító (butorgyáros) leánya, aki értette Alice szavait.

Janka elpirult.

— Ne, ne idézzetek . . .

— Miért édesem? felelte Alice ártatlan képpel. Az olyan érdekes.

Papp Károly

selyem-műfestő és vegyészeti ruhatisztító

Székesfehérvárott
 Városház-tér, 5. szám alatt. valamint ágynemű-toll tisztítását elvállalom. —
 (Bejárát a Megyeház-utcáról.)

Mindenmemű úri-, női-, gyermek- és egyen-ruhák, menyasszonyi kelengyék, függönyök, végárúk, Gyász esetekben a leggrövidebb idő alatti kiszolgálást ígerek. 2721 156-86

Mai lapunk 4 oldal.

márom városok is. Poprád csak kis városka, szüte mezőváros Fehérvárhoz képest s mégis 1426 kor. fizetést nyújt tanítójának kezdőfizetés gyanánt.

E példák, melyeket a nagy átlagból szakítottunk ki, élénk világot vetnek arra a mostoha helyzetre, melyek Székesfehérvár szab. kir. városban leledzenek s már most felhívja a közfigyelmet arra, hogy a következő általános fizetésrendezés alkalmával tanítóink ügyét szintén a mérlegre kell vetni.

UJDONSÁGOK.

— **A Katholikus Kör zarándoklata.** A székesfehérvári Katholikus Kör jubileumi férizarándoklata rendkívül impozánsnak ígérkezik. Jólehet még több mint két hét választ el a zarándoklat napjától október 9-ikétől, máris megmozdult Székesfehérvár híbhú katolikus lakósga. A fiókkörök tagjai körül már eddig is ötszáznál többen jelenkeztek a zarándoklatra. A belvárosi Kör mult héten tartott ez ügyben választmányi ülést s az ennek határozatából kibocsátott aláírási iven most történek a jelentkezések. Örömmel halljuk, hogy a város buzgó s vallásos érzelmeiből titkot nem csináló intelligens férfiak körében is nagy lelkesedést keltett a budajki zarándoklat eszméje és Szent István városának fiai készséggel ragadják meg az alkalmat, hogy nyíltan kifejezést adjanak hithűségüknek és a Boldogságos Szűz iránti gyermeki szeretetüknek, mely otthatalan lobbogja alatt küzdött hősök unokáinak szívében. Nálunk persze egyelőre szokatlan, hogy a zarándoklatban csak férfiak vehetnek részt, de külföldön ez megszokott dolog, hol már régen szakítottak azzal az ósdi és eléggé nem kárhözvetható felfogással, hogy a vallás csak a nők és gyer-

mekek számára való s annak nyilvános, tömeges megvallása nem illik férfiakhoz. A bécsiek buzgó apostola P. Abel évenként 2—3000 férfiból álló zarándoklatot vezet Mária-Zelbe, melyben Bécsvárosának legelőkelőbb katolikus férfaival találkozunk s a budapesti katolikus nagygyűlések encharisztikus körmenetein is ezren és ezren vesznek részt, kegyelmes urak és daróba öltözött szegény emberek egyaránt. S így van ez jól Az anyaszentegyháznak különösen napjainkban nemcsak buzgó, imátkozó nőkre van szüksége, hanem *öntudatos hívő és cselekvő férfiakra is*, mert különben mindenütt Franciaország sorsára jutnak

Itt említtük meg, hogy a Katholikus Kör nevében a mult napokban kérte fel egy küldöttség dr. Városy Gyula megyéspüspököt a zarándoklat vezetésére s a Kath. Kör zászlajának felszentelésére. Ö Méltóság a legnagyobb örömmel fogadta a küldöttséget, melynek tagjai Mayer Károly apátkanonok Tóth István városi főjegyző és dr. Bierbauer Viktor városi főorvos voltak és készséggel ígérte meg a kérelem teljesítését.

— **Aggintézetű gyűlés.** K. Horváth István elnöklete alatt ülést tartott az aggintézetű bizottság. Az ülést tárgyai közül kiemeljük a következőket: Az Árpád-fürdő az aggintézet tulajdonát képező postáépület mellett épülvén a bizottság tudomásul vette mindazon intézkedéseket, melyeket a hatóság az új épület építésénél szükségesnek tartott. — Krausz Ede, az aggintézetű szállító kérvényt intézett a hatósághoz, hogy a nyersanyag szállítását személyenként 3 fillérrel drágábban eszközölhesse, tekintettel a nagy drágaságra. A bizottság azonban ragaszkodik a szerződés elfogadott pontjaihoz.

A költségvetés a jövő évre: a bevétel: 14155.45 kor.-ra, a kiadás: 11700 koronára rug. A fölösleg tehát 2446 kor. 65 fillér. A bevételek a takarékpénztári kamatleszállítás következtében 602 koronával csökkentek. Az épületek főtartására előirányzott összeget törölte a bizottság, mivel ugy a postaház, valamint a Fodor-fele telek eladás alá kerül. Richter Józsefet feltérli a bizott-

ság, hogy a közgyűlésen szorgalmazza az új aggintézet építését.

— **A budai szerb püspök Szász-halom batán.** Bogdanovits Luczian budai gör. kel. püspök f. hó 20-án délután 4 órakor Bpestről hajón egyház közösgé látogatására Szászhalombattára érkezett, kit — a közösgé annál is inkább, mivel náluk hosszu évek sora óta püspöki látogatás nem volt, — igen nagy ünnepélyességgel fogadtak. A közösgé képviselőtében Dellata Árpád üdvözölte. Este a közösgé kivilágítást rendezett a püspök tiszteletére. Másnap reggel a püspök ünnepélyes misét mondott. Délután 2 órakor 38 terítéka bankett volt, melyen az első felköszöntőt a püspök mondta, majd dr. Matta Árpád a püspököt, Lyka Emil földbirtokos a lakosságot éllette. Vegül pedig Bogdanovits szerb püspök dr. Városy Gyula r. kath. püspököt, mint az egyház és felekezetek közötti béke és egyetértés kitünő fentartóját éllette. Este 6 órakor a püspök, a közösgé lelkes óvációja között Bpestre vissza utazott.

— **Katholikus nagygyűlés.** Lapunk szombati számában fogjuk közölni azt a lelkes felhívást, a melyet Zichy János gróf intéz hazánk katolikusaihoz. Az októberben tartandó országos nagygyűlésre invitál mindenkit, a ki a kath. egyház és a katolikusok társadalmi szövetkezése iránt érdeklődik. Bevezetőnek azonban leközzöljük egyik fővárosi lapnak kirohanását, a mely mindig vöröspozstónak néz mindent, a mi katolikus. Szól pedig Kóbi úr fermedvénye a következőképen:

Klerikálisok nagyülése Magyarországon.

A Katholikus Egyesületek Országos Szövetsége felhívást bocsátott ki Magyarországi katolikusaihoz, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt az októberben tartandó klerikális nagygyűlésen. A felhívást új. Zichy János gróf által egyetemben a magyarországi klerikalizmus vezéremberetök alk. a mielő nyilvánvaló, hogy ez a nagygyűlés katolikus vallásosság kérdések tárgyga alatt a klerikálisok sötét céljainak szolgálatában áll. Kíváncsiak az emberek is, hogy a felhívást „Mária országga” Mária népe”-hez intézték, holott ki tudja, hogy a magyar állam semmiféle felekezeti jelleg nem bír. De a pápai uralomért sötétben dolgozó klerikálisoknak éppen az a céljuk, hogy az államnak az egyháztól való függetlenségét elszakítsák. Tudják ezek a pápai vazallusok, hogy ha nyíltan állnak elő központi törekvéseikkel, a jozan katolikusokat nem nyerhetnék meg sötét céljaikkal. Azáltal, hogy hamisan azonosítják a katholicizmust az lellemi bílméseket verő klerikalizmusokkal, akarják törfe cjni hazánk nemzeti érületü katolikusait. De a hazai katolikusok, akik mindenekelett a hon polgárai, s esz, másodosorban felekezetiellen, nem fognak feladni a klerikalisek általános törekvéseinek. Mi, akik a hazafiság és sze-

— Elhíszem de —
 — Az idő is olyan alkalmas hozzá! toldotta Olga.
 Janka kitekintett az ablakon.
 — Az eső megszűnik; — mondotta hidegen. Ugyis késő van már; édesanyám örülni fog, ha mielőbb otthon leszek.
 — De édesem, drágám! stb., keztek — a formáság kedvéért — tartóztatni Jankát, egyébként örültek mind, hogy magukra hagyja őket a bigott leány, ahogyan magukban és egymás közt nevezték őt.
 Némi száraz beszélgetés után Janka bucsut vett. Tudta, hogy nincs az a hatalom, amely Mariskát innen eltávolítsa, azért nem is próbálta meg hsza hívni.
 Janka távozása után rögtön ültek a kis asztalhoz.
 — Ma csak egyszerűbb módját próbáljuk, — mondotta Flóra. Az ügyvéd nincs itt, a doktor sincs itt; hátha az ő módszerük nem sikerülne.
 Ültek mind a négyen a kis asztalhoz, melyen egy betükkel beirt papiros fektűt s azon egy ezüstforintos. Mindnyájan rátették ujjukat a pénzre s Flóra idézni kezdett.
 — Jó szellemünk, kérünk, jelenj meg.

Kis vártatra a forintos a titokzatos erő hatása alatt mozogni kezdett a négy ujj alatt s az M betűre csuszott, majd ide-oda mozogva, ezt a feleletet adta ki:
 — Mit kívántok?
 — Ki vagy? kérde Flóra.
 — Salinius.
 Flóra ismét merész kérdéssel lepte meg a szellemet.
 — Tudós szellem, mondd meg, Janka barátónk soha sem lesz a mi tudományunk barátjává?
 — Nem.
 — Miért?
 Sokáig váratott a feleletre a szellem, végre is kitérő választ adott.
 — Gyöngék vagytok a rábeszélésben.
 — Mit csinál most Janka?
 — Közledek hazafelé.
 — Mikor ér haza?
 — Öt perc múlva.
 — Miről gondolkozik?
 — Mit?
 — Arca bus . . .
 — Mit gondol?
 — Arca bus . . .
 — De azt mondd meg, mit gondol?

— Arca bus . . .
 Flóra észrevette, hogy a szellem nem akar vagy nem tud a kérdésre felelni, azért másról kezdett kérdezősködni; holmi családi dolgokat akart kitudni Neubergerékről.
 Mariskát azonban a szellem háromszori felelete: „Arca bus”, valami aggodalommal töltötte el. Ha Janka arca hűs, annak oka csak az lehet, hogy miatta szomorkodik. S ekkor eszébe jutottak Janka magyarázatai a spiritizmusról. Azt ugyan nem akarta sehogy sem elhinni, hogy itt az ördögök működnek, de mégis, barátójének határozott meggyőződésről tanuskodó multkori szavai szegret ütöttek fejébe. Növelte zavarát az is, hogy a multkori szeánszon a szellem nem akarta elárulni tulvilági tartózkodása helyét.
 Ezekkel a gondolatokkal küzködve, jöfr-mán nem is figyelt a most folyó beszélgetésre, melyben a szellem Neubergeréről néhány intim adatot közölt, a melyek Alice állítása szerint teljesen egyeztek a valósággal s eddig a családon kívül senkinek tudomására nem juthattak.
 Epen egy ilyen adatot árult el Salinius Peter szelleme midőn az ajtó megnyílt s belépet Horschne, utána Kovácsy ügyvéd, a kis doktor és a számtartó.
 Flóra élt a gyanupörrel, hogy ez a „vélet-

Szlanyinka Ferenc
 férfiszabó
 Székesfehérvárott, Szent-Imre-utca I. szám

Ajánlom dúsan felszerelt raktáromat a legfino-nabb tavaszi és nyári angol és hazai szövetekből. Vállalkozom mindennemű úri-, egyen- és papi-ruhák legjutányosabb ár mellett, korrekt és gyors elkészítésére. — Vidékre próba nélkül.

Jemi világosság fátylaival mindig bevilágítunk a klerikálisok sötétségterjesztő műveleteibe, azuttal is invite-injük a hazafias katolikusokat, tegyenek különbséget vallásuk és a klerikálisok érdeke között.

No né a Kóbi!

Már csak ezért is érdemes lesz megnézni azt a katolikus nagygyűlést. Ugyebár??!

— **A vármegyei árvaszéki jegyzői állás be-töltése.** Mint értesülünk, a vármegyei árvaszéki jegyzői állásra Apt Ödön adonyi járási szolga-bíró, ennek helyére pedig Scherer Kamil vármegyei közleg. gyakornok pályázik, kiknek megválasztásában a vármegye közönsége kitünő erőket fog kapni.

— **Halálozás.** Mély részvétellel értesülünk, hogy Csihar Sándor volt Sárszentmihályi vendéglős, több kereskedő, hétfőn este 64 éves korában elhunyt. Halálát egy jelentéktelen pattanás okozta, mely balkarján támadt, később elmérged-vén irtoztos kinzás után pár nap alatt kioltotta a még tevékeny és szorgalmas férfi életét. Sok ismerőse és jóbarátja élénk részvétellel értesült a szomorú esetről, mert Csihar Sándor, mint jó-szívú, mély humorral megáldott jóbarátot, a kiből a némelykor r'degnek látszó külső alatt igazán nemesen és melegen érző szive volt — mindenki szerette. Halálát özvegye szül. Koller Regina és nagyszámu rokonság gyászolja.

Krisztof Károly várpalotai lakos tegnap 75 éves korában Várpalotán váratlanul elhunyt. A megboldogultban **Krisztof** Károly városi bizottsági tag édesatyját siratja. Temetése ma d. u. folyt le nagy részvét mellett Várpalotán.

Balogh Sándor Kálói ev. ref. lelkész hétfőn 79 éves korában Kálózon elhunyt. Egyike volt azoknak, kik a 48-as nagy eseményeket nemcsak szemek előtt látták elviharzani, hanem karddal kezükben véres csatákban hurcoltak a magyar haza szabadságáért. Most már csendesen pihen a nagy idők tátoja síri nyugalomban, megtért azok közé, a kiknek száma napról-napra szaporítja a temető lakóinak csendes táborát.

— **A fejérm. községi jegyzők közgyűlése.** Ma d. e. 10 órákor tartotta a vármegyeház II-ik emeleti kistermében közgyűlést, melyre a tagok igen nagy számban jelentek meg. — Ez alkalommal választotta meg újabb tisztikarát a követ-közösköppen: Elnök Szabó Sándor eskávri, alelnök Balogh Gyula tabajdi és Mészáros János abai, főjegyző Ferenczy János falubathyáni, jegyző Benkő József számbérenyi, pénztárnoknak pedig Andocsy Ferenc budajki jegyző választattak meg egyhangulag. Még több fontos ügy tárgyalása után déli 12 órákor az ülés véget ért.

len" anyjának a műve, de úgy tett, mintha semmit sem sejtene.

— Ah, spiritizálnak, spiritizálnak? kérdezte az ügyvéd, szeméit Flóra gyönyörű természetén legeltetve.

— Igen, — felelt Flóra, de csak a magunk egyszerű módján.

— Ezüstforintossal, amint látom! — mondotta Kovácsy ajkát fölbiggyesztve. Majd folytatjuk, de a magasabb rendű módszerrel, sőt egy még magasabb rendűvel, melyet most tanultam meg.

Az ügyvéd és a doktor leültek a leányok közé. Az ezüstforintost és a betűs papirost félre-féltették s az ügyvéd egy új ceruzát hegyezett meg, mialatt a doktor egy iv tiszta papírt tett az asztalra s arra ráhelyezték a ceruza.

Ekkor a szereplők kezüket az asztalra téve láncolatot alkottak. Az ügyvéd idézett:

— Salinius Péter, itt vagy?

A ceruza erre 45° alatt hegyére emelkedett s mintha valami láthatatlan kéz vezetné, irni kezdett. A halálos csöndben tisztán lehetett hallani a ceruza surlódását a papírhoz.

— Itt vagyok, myt kvantoc?

E szokat olvasták, trágra nyílt szemekkel a papírosan. A régi kéziratokból ismeretes ósdi

— **A pápa napirendje.** Hogy X. Pius pápa miképpen tölti el rendszerint a napot, arról most érdekes dolgokat írnak Rómából. A pápa reggel 5 órákor már fölkel. Hat órákor misét mond a hálószobája mellett levő oratoriumban, a szer-tartásnál titkára, monsignore Bressoni és egy prelatus segédkezik neki. Mise után a pápa tén-dentálva inádkozik. Reggeli után a pápa rendes szokása szerint sétára indul gyalog, vagy kocsin s ilyenkor csak titkára kíséri. A lovas diszgarda, a mely ezelőtt kísérte a pápákat ilyen alkalom-mal, X. Piusnak nem kell s meg is parancsolta, hogy adják el a lovakat. Sétá után a pápa hozta fog rendszerint igen nagy kiterjedésű levelezésé-nek elintézéséhez. Nagy gondal olvas el minden sort és pontosan válaszol az összes levelekre, akár egyházi ügyekről, akár pedig valami kérvény elintézéséről von szó, A levelek elintézése után fogad a pápa s mire ezt elvégezte, már elérkezett a déli étkezés ideje. Az ebéd igen egyszerű, úgy hogy egyszer maga a pápa mondotta mosolyoga-

— Az én ebédem alig került egy lirába.

A pápa mindig társaságban étkezik s asztaltársaival velencei dialektusban társalog. Az egyetlen fényűzés az ebédnél egy üveg finom bor. Az étkezés után egy kis szeszta következik majd fogadás, aztán séta, majd pedig egyes folyó ügyek elintézése. Este kilenc órákor vacsorázik a pápa, tíz órákor tér nyugalmra, tíz és fél órákor a komornyik eloltja a lámpákat s kezét csókolva urának csöndben eltávozik.

— **A miniszterelnök sajtópöre.** A Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank bukása alkalmából Fényes László hírlapíró a Székesfehérvár és Vidéke című lapban hosszabb cikksorozatban támadta a bankvezetőséget és rosszhiszeműséggel vádolta az igazgatót, köztük gróf Tisza Istvánt, a bank volt elnökét. Bauer Mór alelnököt, báró Rosner Ervin fiúmei kormányzót, akkori mármá-rosmegyei főispánt, Beöthy László biharmegyei főispánt és Kubinyi Géza országgyűlési képviselőt. A megtámadott vezetőférfiak Fényes ellen rágal-mazás miatt sajtópört indítottak és a budapesti büntetőbíróvárszék, mint esküdt bíróság, az ér-dekes ügy tárgyalását október hó 21-re tűzte ki.

— **Torna club.** A helygymnastia jóváhagyta a székesfehérvári tornaklub alapszabályait. Ez a rövid hír egy nagyrahangos jövőjű egyesületek sorsa fölött határozta. Hogy mennyire szükségé- van rá, mindenki belátja, a ki aranyifjúságunk fölött gondolkodni képes. Hol tölti az ifjúság szórakozására szánt idejét? A kávéházak füstös

levegőjében, a hol olcsó a pénz, olcsó az élet s csak egy a könnyű: az adósságszinálás. Aztán látunk sápadtarcu, beesett szemű, beteges kiné-zésű ifjueberek, a kik csüggedten néznek a jövőbe s egy férfi hivatásának, az államban és hazában betöltendő ideális feladatai iránt vajmi kevés lelkesedést táplálnak. Blazirt, szkeptikus, életunt lesz a mai ifjúság, ambicio és idealizmus nélkül. Ezért kellenek eszközök, melyek a férfi öntudatát ébresztik fel az ifjúságban. *Ép testben van az erős lélek!* — mondja a régi közmondás. S ezért örvendünk, hogy városunkban hivatalo-san is megalakult a tornaklub, mely az erőtestű, bátorlelkű férfiaknak volna iskolája. Vezetőjét Vörösmarty Mihályban bírja az ifju egyesület, kinél imponálóbb, rátermettebb, képzetebb tor-natanárt vajmi nehezen lehetne találni. Mos már csak ifjúságunk van a sor. A nemes és nagy-rahivatott eszme fel virágoztatását karolják fel s Fehérvár városa mindenkor büszke leend rájuk.

— **Megszökött sikkasztó.** Eifried Nándorról megirtuk, hogy Tallán Vilmos (illetőleg most már az új tulajdonos: Szűts Lajos) pátkai birtokán mint gazdatiszti irnok szolgált. Nemrég buzárt adott el Fehérvártól 1000 kor. összeget eliskasz-tott, s csak akkor sikerült elcsipni, mikor már jó részét elhejehujázta. Kárpótlást nem tudott adni csak annyit mondott Frenyó Lajos tisztartó-nak, hogy: beszéljen a mamával. Frenyó Lajos csakugyan fel is utazott az ifurral. Simon Sándor egy rendőrt adott a fiatal ember őrizetére, Frenyó azonban szükségtelemnek tartotta az asszisztenciát, mikor „6" is ott van. A Baron kávéházban együtt pikolóztak, mikor a fiatal ember „pár percre" eltávozott. A „pár percből" fél óra lett s Frenyó úr azon vette magát észre, hogy Eifried úr végleg elinált. Beszél a mamá-val, a mama azonban hallani sem akart drága csemetjének stülkijéről, még kevésbbé pedig az elvert pénz megfizetéséről. Az ifju kalandort lel-kesülve körözi.

— **Halálos szurás.** Takács József zámló-u. lakos a vasárnapot az Ur háza helyett a korcs-mában ünnepelte, s hétfőn reggel öt óra után támolygott ki valamelyik Ósz-utcai kávéházból. A kerek összeakadt valahogyan Selymes Fister Mihály csavargó kömviseivel, ki rövid szóváltás után bicskát rántott és Takácsot mellbe szurta. A szúrás halálos sebet ejtett a szerencsétlen le-gényen, a kit most a Szent-György kórházban ápolnak.

írás vol, a középkori helyesírással. Kovácsy tovább kérdezett:

— Melyik királyunk idejében éltél te?

— Mathias kyraly ydejebben, — irta le a ceruza.

— Igaz, hogy őt megmérgezték?

— Nem.

— Vannak-e még élő sarjadékaid?

— Van még egy.

— Hol?

— Itt.

— Köztünk?

— Koezetetek.

A meglepetés moraja futott végig a társa-ságban. Mindenki izgatottan várta a továbbiakat, de főképen a számiartó, aki már régen buvár-kodott mindenféle levéltárakban, hogy ósrégi származásának valyamelyes nyomára jusson.

— Ki az? kérdezte remegő hangon az ügyvéd.

— Te magad!

Halálsápodtan ugrott fel helyéről az ügyvéd.

— Ósátyám — kiáltott s visszarsokadva székére, könnyes szemmel, rajongó áhitattal nézte a szellem kézírását. Mindenkin valami kegyeletes meghatótság vett erőt s tisztelettel néztek a szellem-ös déli szép unokájára. Flóra

is, aki addig nagyon hidegen fogadta Kovácsy-nak udvarlását, most már más szemmel tekintett reá, s ha eddig csak szép férfi volt szemében az ügyvéd, most ehhez a különben csekély mértékű tetszéshez az ősi származás tisztelode járult. Még a számtartó is elegejtett boszankodni és haragudni amiatt, hogy nem őt nevezte ki Salinius Péter a leszármazottjának, az ósiség sajátságos varázsa őt is lebilincselte.

— Melyik ágon vagy ósóm, dicső nagy szellem.

— Anyai ágon.*)

— Hogyan? Hiszen se atyám, se anyám neve nem egyezik a te neveddel.

— Eppen. Salinius anyyi, mint Soós.

Az ügyvéd elpirult s ismét izgatott lett.

— Valóban. Anyám a Soós nemzetségből való. — Nem láthatnám mag alakodat, dicső ósóm szelleme?

A ceruza sokáig fekve maradt. Végre ezt irta:

— Palatáblát.

Kollarik Kálmán

(Folyt. köv.)

*) A szellem ezután is azzal a régies helyesírással irt, de könnyebb olvasás végett a modern írással közöljük feleleteit.

Legelegánsabb cipők

készülnek Csúcs István kitünő hírnevű cipész műhelyében. Pompás választékot tartok mindennemű lábbeliekből, melyeknek kitünő minőségeért felelősséget vállalok. Leghírnevesebb angol cipőkrémek és cipőfénymazók. **Raktár Székes-fehérvár, Nádor-utca (Eisenbart óras mellett.)** 52-21

— Az „Árpád-fürdő“ részvénytársaság igazgatósága által kiírt építési pályázat határideje e hó 21-dikén délelőtt 12 óráig az ajánlatok az igazgatóság délutáni tartott ülésében bontattak fel. Ajánlatot tettek:

a) az építő munkálatokra:
 Say Ferenc 260000.— K.
 Bernstein Káldor és Fried 218900.— K.
 Reiss Zoltán Budapest 237700.— K.
 Hegyi és Fried Budapest 186500.— K.

b) gépberendezés és vízvezetékre:
 Knuth Károly Budapest 94500.— K.
 Tórs és Ormay Budapest 74900.— K.
 Hegyi és Fried Budapest 82700.— K.
 Bernstein Káldor és Fried 81800.— K.

Az ajánlatok Hübner Jenő műépítész által fognak számítani és az igazgatóság a munkálatok kiadása felett a pályázat értelmében 14 nap alatt dönt.

Tegnap folyt le a főkapitány által folyamatba tett telepengedélyezési tárgyalás is, a melyen a telepengedély akadálytalanul az összes érdekeltek beleegyezésével megadatott.

— **Kaland a vasuton.** Egy ismerős családnak szépséges fiatal leánya a nyár végét közelidéki rokonainál töltötte. Mikor elment, az édesmama meghagyta, hogy négy hétnél tovább semmi esetre se maradjon. Így aztán bárhogyan tartóztatták a rokonok és bármilyen jól érezte magát közöttük, tegnap már visszautazott. Tömérdek sokan szállottak föl a vonatra, de az utasok nagy része már a közeli állomásoknál el-elmaradogzott és Lepsénynél egészen egyedül maradt a börp-nilagos kupében. Azonban ez sem tartott sokáig, mert a vonat indulása előtt egy csinos, kis bajszú legényke ugrott föl és a vele szemközt helyet foglalta el a kocsiában. A kis leányt szörnyű félelem szállotta meg a magányban. Eszébe jutott az édes anyuskája figyelmeztetése: — Őrizkedjél a vonaton mindenféle ismeretstől!

Hirtelenében arra gondolt, hogy leszál, de mikor ez a mentő eszméje támadt, az átkozott vasbika éppen elindult. A fiatal ember pedig — a kis lánynak úgy tetszik — egész bizalmasan hunyorgatott és laposakat pisantgatott nagy barna szemével, amitől úgy megremegett, mint a novellabeli nyárfalevél. Sőt még ennél is jobban, mikor a legényke ezt kérdezte:

— Hova utazik nagysád?
 Gyöngé hangon felelt a leány:
 — Fehérvárra.

Ugy látszott, mintha ez a válasz jól esett volna amott. Izgatottan kezdte pökdörni a csöppnyi kis bajszát, közbe köhintett is egyet-egyet, mint aki mondani akar valamit. Néhány percig tartott ez így, míg végre a fiú kényelmesen megvetette a hátát az ülésen és újból megszólalt:

— Nagysádat egy szivasságra kérem.
 Az utitársnő felő hangon mondta:
 — Tessék.

— Ha Fehérvárra érünk: kegyeskedjék engem — fölköltöni — szól és ezzel lecsukta a szempilláit.

„Egy jelenleg állás nélküli oklevéles tanító vagy képezési végzettséggel rendelkező tanító ideiglenesen alkalmazást kaphat, hogy hol meg tudható szerkesztőségünkben.“

Nevelés a Székelyföldön. (Finevelőintézetek. Alapítványok.)

Az iskola megnyitott és mi már jól benne vagyunk a munkában Székely ifaink — akár második, akár nyolcadik osztályos — örömmel s ami fő, piros-pozsgás egészséggel tértek vissza a Múzsák csarnokába s ha a vakációban serény szorgalommal vágják apjuk mellett a rendet a mezőn, hasonlóan igyekezettel ülnek újra a könyvek mellé s a szünidő szántóvető munkájában megkérgecsillt kezükkel nagy gyönyörűséggel róják egymás mellé az írott sorokat, amikből a tudományos ismeretek értékes, hasznos csiráinak kell majd kifejlődniük.

Professzori életnek, mindig kellemes és érdekes sőt tanulságos harcrai azok, mikor először látom viszont a szünidőkből berukkoló tanítványaimat.

Napbarnított arcal, egészséges, a fejlődésben előrehaladt erős testalkattal toppannak élnek. Szemükben a duzzadó életkedv mosolygása játszik s illedelmesen „Dicsőrtessék“-kel köszönnek. Szinte mind a faluknak egyszerű, legtöbbször szegény gyermekei Gyergyóból, Csíkból, Háromszékről s Udvarhelymegyéből szívós természettel még szívósabb akaraterővel s jó észbeli tehetséggel megáldva.

Es tanulnak, mert tanulhatnak.

Az ősök sok-sok összerakott s nemes szívvel áldozott fillére alapítványokká gyarapodott s az erdélyi kath. státus hat főgimnáziuma mellett már régi idők óta fogva ott állanak a finevelőintézetek, melyek magukba fogadják s ez alapítványok segítségével intelligens emberekké nevelik s tanítják tömegtelen szegény székely szülőknek jó-raváló gyermekeit.

Ha a szegény székely fiú szorgalma, tisztessége révén egyszer alapítványhoz juthatott: élne, szállása, fűtése, világítása nemcsak a középiskola nyolc osztályán, de az egyetem négy esztendején át is biztosítva van azon egy föltétel mellett, hogy jó tanuló s tisztességes gyermek és ifjú maradjon mindvégig. S ruházatról, könyvekről ugyan a szülőknek kell gondoskodnia, de a tandíjfizetés alól a jó tanuló szorgalmával már újra felszabadíthatja magát.

Nem nagy segítség és jóítemény-e ez? Bizony az! S annál nagyobb és értékesebb, mert első sorban és legfőképpen a szegény falusi gyermekekre van tekintettel, akik között nagyon sok sőt határozottan több az igazán jó tehetség, mint a városi jobbnóvu elem cseméit között. Azonkívül azok a fiúk egészségesek s a szülői házból már az élet nélkülözése elzetten jönnek a középiskolába. A székely fiú otthon az apjától tudja s magán is elégszer tapasztalta (s míg középiskolát jár, a szünidőn mindig tapasztalhatja), milyen keservesen nehéz dolog az ekeszarvát s a kaszanyelét megfogni s ásóval, kapával földet túrni napestig. Hogyne ágyazná hát be magát a szívébe mélyen az a határozott s férfias gondolat, hogy neki is dolgoznia tanulnia kell s izzadnia napestig, ha ember, férfi akar lenni, aki valaha az esze, intelligenciája révén kereset becsületes kenyérral élésithesse szülőinek öregsgét s használhasson minél többet első sorban szűkebb nemzetének...

Az erdélyi róm. kath. Státus középponti alapítványi pénztára az alapítványok kamataiképpen egy-egy alapítványos növendék után 240 koronát fizet az iskolai év tíz hónapjára a finevelő intézetnek. Ezen összeg fejében a finevelő intézet a szálláson, fűtésen, világításon kívül a növendékeknek ad élelmezést naponként: reggel egy nagy bögre tejet; délben huslevest, marhahús mártással, főzeléket süttel vagy pirított szalonnával; este pedig újra főzeléket süttel s minden étkezéshez egy félfont házilag süttöt buzakenyérenyert. A fiuk ettől az egyszerű de egészséges ételtől meghznak, megerősödnek s már nem egy neves és intelligens férfi a magyar közeletnek ezen a koszon nőt naggyá s derék emberré.

Mikor pedig én intézetünk ebédlőasztalai között járok s nézem az én józűten falatozó növendékeimet, csak elgondolkozom és évődöm magamban: miért nincsen ez így odafönn nálunk a dunántul Fejérmegyében? Miért, hogy ott a szegény, földhöz ragadt falusi emberek tehetséges, valami nagyobbra termelt gyermekeinek háttérbe kell szorulniok, s elkallódnok? Miért, hogy odafönn az iskolai ösztöndíjak csak pénzben adatnak s nem úgy mint itt, finevelőintézeti alapítványokban? S miért, hogy a jelenben folyó alapítások is csak pénzbeli ösztöndíjra szólnak, mely legtöbbször igazi célját tévesztí?...

Ha a községek, városok jó emberei összeállnának s egyes gazdagabb családok is úgy gondolkodnának, nem cselekedhetnék-e a mi gimnáziumunk mellett is — ha évtizedek múlva is — egy szerény finevelő intézet, mely alapítványával az elnyomott s más világba igyekezett szegénység erős és okos gyermekeiből hazáért, övéért küzdő és dolgozó intelligens hazafiakat nevelne?...

Sejtem én, hogy ezeket az én sóhajtozásaimat némelyek megmosolyogják. Am tegyék. De annyi bizonyos, hogyha az intelligens, nagyobb körökre terjedő állásokban s pályákon annyi az

idegen elem, s oly elenyészően csekély az igazán magyar, nem egyébrt van, hanem, mert nem adunk eddig népünk ifaink olcsó és alkalmas módot arra, hogy intelligens pályára készülhessenek. Akik pedig arra hivatkoznak s segíteni szeretnének ezen az egészségtelen s a magyarságra annyira veszedelmes (tán lealázó is) állapotban, azoknak első sorban gondolniok kell a finevelőintézeti alapítványos rendszerre, mert minden eszközök között ez bizonyult legcélszerűbbnek. Uti figura docet a székelyföldön.

F-c.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Többeknek. Lapunk mai hírovtatóban találják magyarázatát annak, hogy miért nem vehetnek részt hüllgyek a Katholikus Kör bodajki zárandoklatában. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy ez alkalommal Székesfehérvár buzgó katolikus asszonyai el ne mehessenek Bodajkra s a búcsóban ne részesülhessenek. A különvonaton természetesen nem mehetnek, de valamilyen rendes vonattal, vagy kocsiival igen. Vagy — ha igen nagy a résztvenni akarók száma — méltóztassanak aláírásokat gyűjteni, s egy másik külön vonatot rendelni. Ez lenne a nemes verseny!

KNAZOVITZKY ELEMÉR
 vas-, szerszám- és konyhaberendezések üzlete
 SZÉKESFEHÉRVÁR,
 a „Magyar Király“ szálloda átellenében.
 TELEFON: 149. sz.
 A legolcsóbb árakban,
 szolid kiszolgálás mellett kaphatók
 2812 az összes 30-18
 vasaru-cikkek.

5 koronaért
 küldök 4½ kilo (kb. 50 db) kevéssé megsérült finom enyhe pipere-szappant rózsá, lilium tej, orgona, ibolya, rezeda, jászmin és gyöngyvirágból szépen összeválogatva utánvétellel küldi: **Scheffer D. Sándor**, Budapest, VIII., 2800 Bezerédi-utca 3. szám. 20-8

Coaksz!
 Alólrít légszeszgyári igazgatóság a legjobb minőségű antracit darabkőszénből előállított
Coakszauak
 métermázsóját 3 kor. 40 fillérért a légszeszgyárban ajánlja azon kedvezmény mellett, hogy aki 3 métermázsát, vagy ennél nagyobb mennyiséget vesz egyszerre, annak a légszeszgyár a saját fuvarára Coakszot helyben a házhoz (a ház kapujáig) szállítja fuvardíj nélkül.
 Utalvány csak a székesfehérvári kereskedelmi bankban és a légszeszgyárban váltható.
 Székesfehérvári légszeszgyári társulat igazgatója.
MRÁZ V.
 10-1